

УДК 347.23

Нестеренко Ірина Володимирівна –

студентка 3 курсу
Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

Iryna V. Nesterenko –

3rd year student,
Personnel Training Institute for the Bodies of Justice of Ukraine
Yaroslav Mudryi National Law University
(77 Pushkinska St., Kharkiv, 61000, Ukraine)

Інститут довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язань: переваги та ймовірні ризики

Автор досліджує у статті аспект довірчої власності як новели цивільного законодавства. На основі аналізу різних підходів до визначення довірчої власності, розроблено положення щодо позитивних аспектів та недоліків цього виду забезпечення зобов'язань. Автор підкреслює, що вирішення цієї проблеми безпосередньо вплине на практичне застосування заходів забезпечення зобов'язань і перспективи розвитку цивільно-правових відносин загалом.

Ключові слова: довірча власність, забезпечення зобов'язання, траст, фідучіарний заклад, довірчий засновник, довірчий власник, вигодонабувач.

Автор исследует в статье аспект доверительной собственности как новеллы гражданского законодательства. На основе анализа различных подходов к определению доверительной собственности, разработано положение о положительных аспектах и недостатках этого вида обеспечения обязательств. Автор подчеркивает, что решение этой проблемы непосредственно повлияет на практическое применение мер обеспечения обязательств и перспективы развития гражданско-правовых отношений в целом.

Ключевые слова: доверительная собственность, обеспечение обязательств, траст, фидуциарный заклад, доверительный основатель, доверительный собственник, выгодоприобретатель.

I.V. Nesterenko Trust Institute as a Way of Providing Fulfilment of Obligations: Strengths and Shortcomings

The article deals with the issue of trust as a new legislative provision of civil law. As the author elucidates, trust provides a supplementary tool for relevant parties of principal obligation to secure it via trust agreement. Allegedly, the reason for this new legislative provision based on the main Ukraine's economy issue such as inability to raise credit funds caused by inflated lending rates. Particularly, the last one exists due to the risks of timely received or even non-paid credit funds. To evaluate this the author goes primarily through the definition of trust and its brief outline. Thus, trust is an arrangement whereby a person (a trustee) got and holds a property from settlor as its nominal owner for the good of one or more beneficiaries; with respect to performance of the obligations assumed hereunder the credit arrangements or loan agreements. Based on the analysis of different approaches to the definition of trust, provisions on positive aspects and shortcomings of this type of secured obligations have been developed. Trust clearly regulated on the legislative level, much easier than recoveries taken by mortgages and completed in a shorter time, so this whole thing is a welcome step. Avoiding of recouring to the property of the debtor by fictitious trust is among the most dangerous risks. Other issues include corruption schemes extension, the time frame for implementation of the trust mechanism and the matter of lifting the moratorium on eviction from housing. The author also addresses the historical aspect of trust formation, examining its features in Romanian, French and other regulations of the rest Europe countries.

In conclusion, the author elaborates that the trust institute will become a tool of maintaining the balance between the interests of the creditor and the debtor. Despite of its purely mechanical implementation, benefits cannot be underestimated. However, no doubts that trust should be properly adapted to Ukrainian civil law. That means taking into account the particularities of the legal family which Ukraine belongs.

Keywords: trust, fiduciary transfer of title, secured obligations, settlor, trustee, beneficiary.

Постановка проблеми. Серед останніх новел цивільного законодавства варто виокремити введення нового способу забезпечення зобов'язань, певною мірою запозиченого з англо-американської системи права, а тому не характерного для континентальної системи права, до якої тяжіє Україна — довірчої власності. Цей інститут було запроваджено прийняттям Закону України від 20 вересня 2019 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні» [1].

Внаслідок цього, сторони основного зобов'язання отримали додаткову можливість забезпечення його виконання шляхом укладення договору про встановлення довірчої власності. Проте ставлення до такого нововведення як з боку фахівців, так і з боку потенційних боржників і кредиторів залишається неоднозначним, що пов'язано, по-перше, з нерозумінням як саме застосовувати цей інститут в українських реаліях, а по-друге, з розбіжностями у поглядах щодо переваг і ризиків застосування довірчої власності як способу забезпечення зобов'язань. Задля вирішення поставлених проблем пропонується авторський погляд на особливості застосування цього інституту забезпечення зобов'язань з урахуванням можливих ризиків, а також стосовно перспектив подальшого розвитку та пристосування до цивільно-правових відносин, що склалися в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розкриттю питання стосовно аспектів довірчої власності присвятили свої дослідження Рассказова Н. Ю., Буяджи Г. В., Гончарук А. А., Нарішкіна Р. Л. та ін., теоретичні напрацювання яких було використано при проведенні власного дослідження. Доцільно підкреслити незначну кількість наукових досліджень стосовно довірчої власності та їх прогностичний характер, що є наслідком дослідження положень законопроекту, так як закон лише нещодавно набув чинності. Окрім того, у більшості науковців відсутній єдиний

підхід до визначення інституту довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язань, тому також було проаналізовано публікації практикуючих адвокатів, зокрема Спиридонової К., Тетері І.

Невирішені раніше проблеми. Переважна більшість досліджень стосовно інституту довірчої власності мали місце до істотних законодавчих змін, тому низка питань, пов'язаних з закріпленням довірчої власності як способу забезпечення зобов'язань на законодавчому рівні, а також подальшим його застосуванням до сих пір залишаються нерозглянутими. Серед невирішених проблем також можна зазначити доцільність виокремлення недоліків і переваг запровадження інституту довірчої власності. Окрім того, у попередніх дослідженнях не було враховано всі особливості застосування зазначеного способу забезпечення зобов'язань.

Мета дослідження. У зв'язку із законодавчими змінами і появою нових викликів у правозастосуванні доцільним є теоретичне обґрунтування поняття довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язань в аспекті ефективності його застосування на практиці. Поставлена мета зумовлює також необхідність комплексного аналізу переваг та недоліків інституту довірчої власності згідно з національним законодавством, а також вивчення міжнародних стандартів та зарубіжного досвіду з цього питання.

Виклад основного матеріалу. Зобов'язання є невід'ємною складовою договірних відносин, адже вони слугують механізмом їх гарантування та виконання, в чому зацікавлені обидві сторони, які заради цього вступають у договірні зобов'язання. У свою чергу, це зумовлює наявність способів забезпечення зобов'язань, які тією чи іншою мірою захищають інтереси як кредитора, так і боржника. Проте динамічні соціально-економічні зміни вимагають постійної уваги законодавця до зазначеної сфери, в тому числі у напрямку розробки, створення, введення чи

запозичення нових для національного законодавства способів забезпечення виконання зобов'язань, які зможуть забезпечити захист прав таких осіб, а в разі їх порушення — стати запорукою отримання справедливого відшкодування.

Законодавство України встановлює наступні способи забезпечення виконання зобов'язань: неустойка, порука, гарантія, застава, притримання та завдаток [2]. Проте, 20 вересня 2019 року прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні» було запроваджено новий спосіб забезпечення – довірчу власність, сутність якої згідно зі статтею 597-1 Цивільного кодексу України полягає в укладенні між сторонами основного зобов'язання додаткового договору про встановлення довірчої власності [2].

Так, одна сторона, довірчий засновник, на праві довірчої власності передає майно другій стороні, довірчому власнику, щоб забезпечити належне виконання зобов'язання боржника за кредитним договором або договором позики. Схожу позицію підтримує Г. В. Буяджи, яка визначає забезпечувальну довірчу власність як речовий спосіб забезпечення зобов'язання, за яким боржник за основним зобов'язанням передає належне йому майно кредиторю за основним зобов'язанням у довірчу власність із метою одночасного стимулювання виконання зобов'язання боржником та захисту майнових інтересів кредитора [3, с. 25].

Причиною цього нововведення стала одна з головних проблем економіки України – відсутність можливості залучити до вітчизняного бізнесу кредитні кошти через завищені кредитні ставки, які у свою чергу обґрунтовуються високими ризиками несвоєчасного повернення або взагалі неповернення таких коштів, про що говориться в Пояснювальній записці до вищезазначеного проекту Закону України від 29 серпня 2019 року [4].

Перш за все, це пов'язано з неможливістю забезпечити належне виконання зобов'язань за договором позики та кредитним договором наявними до внесення змін у цивільне законодавство у вересні 2019 року способами забезпечення виконання зобов'язань, зокрема заставою (іпотекою), так як існуючі способи забезпечення на сьогодні є застарілими.

Реформувати традиційні механізми забезпечення зобов'язань також неможливо, так як значна кількість осіб вже перебувають у договірних відносинах застави (іпотеки), а тому суттєва зміна таких відносин, пов'язана з істотним покращенням правового становища однієї зі сторін, порушить права другої сторони [4]. Отже, для вирішення проблеми, що постала у зв'язку з неможливістю залучити кредитні кошти, необхідно було запровадити новий спосіб забезпечення виконання зобов'язань, що і було зроблено.

Таким чином, доцільно визначити переваги довірчої власності у порівнянні з іншими способами забезпечення виконання зобов'язань. По-перше, на відміну від застави (іпотеки) кредиторю не потрібно йти до суду для звернення стягнення на майно передане в довірчу власність у випадку порушення боржником свого обов'язку по поверненню кредиту (якщо договором про іпотеку не передбачена можливість звернути стягнення на предмет іпотеки у позасудовому порядку). Довірчий власник має усі можливості для того, щоб відчужити майно та повернути позичені кошти без довгої судової тяганини, продавши вказане майно, або звернувши на нього стягнення іншим чином, передбаченим у договорі [5].

По-друге, на відміну від застави, на майно передане в довірчу власність не може бути накладено арешт або звернене стягнення за зобов'язаннями боржника перед іншими особами, оскільки юридично право власності боржника на майно, передане у довірчу власність, припиняється з моменту передачі цього майна. Таким чином, запровадження інституту довірчої власності має позитивні наслідки щодо зменшення ризиків кредитора, особливо якщо це стосується укладення кредитних договорів та договорів позики, де частіше за все застосовується способи забезпечення виконання зобов'язань.

З цього можна зробити висновок, що головним завданням, яке має на меті довірча власність є мінімізація ризику кредиторів, пов'язаного з поверненням проблемної заборгованості, оскільки наявний механізм відшкодування шкоди гарантує, що збитки завдані порушенням боржником зобов'язання або його неналежним виконанням будуть покриті майном, що перебуває у довірчій власності

кредитора. Отже, механізм звернення стягнення на майно, що є об'єктом довірчої власності, є чітко врегульованим на рівні законодавства, а також набагато простішим у порівнянні з більш складною процедурою стягнення грошових коштів за допомогою застави (іпотеки) та реалізується у більш короткі строки, так як дозволяє кредитору більше не витратити зайвий час на пошук майна, відкриття виконавчого провадження тощо [6].

Проте, не зважаючи на можливі позитивні наслідки запровадження довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язань, з'являються і нові ризики від його застосування на практиці, у тому числі такі, що кореспондують перевагам від запровадження цього інституту. У першу чергу, прорахунки щодо довірчої власності стосуються виникнення можливості використовувати цей спосіб забезпечення виконання зобов'язань не за призначенням. Наприклад, у випадку вчинення довірчим засновником корупційного правопорушення, останній може уникнути конфіскації майна, отриманого внаслідок цього правопорушення, якщо на таке майно було звернене стягнення довірчого власника. Таким чином, передбачений законом механізм, згідно з яким на передане в довірчу власність майно боржника стягнення не звертається, може дозволити особі уникнути звернення стягнення на її майно шляхом фіктивної передачі такого майна в довірчу власність. Як висновок, негативними наслідками зазначеного недоліку запровадженого інституту є поширення нових корупційних схем, а також поява у осіб, що вчинили корупційні правопорушення, можливості уникнути передбаченої законом юридичної відповідальності.

По-друге, особливої уваги потребує питання строків реалізації механізму довірчої власності, що є однією з головних особливостей порядку здійснення цього способу забезпечення зобов'язань. Так, строки можливого прострочення повернення грошових коштів згідно з кредитним договором або договором позики до настання негативних наслідків за невиконання або неналежне виконання зобов'язання боржником, забезпечені довірчою власністю, є занадто короткими, неспівмірними з відповідальністю довірчого засновника в разі такого прострочення. Наприклад, якщо боржник

прострочить виконання основного зобов'язання, то кредитор має право звернути стягнення на об'єкт довірчої власності у випадку перевищення строком прострочення 20 календарних днів, або, якщо прострочення стосувалось частини основного зобов'язання, то таке стягнення буде здійснено у випадку перевищення строком прострочення 30 календарних днів [2].

Отже, у випадку порушення довірчим засновником строків виконання лише частини свого зобов'язання, кредитор все одно може звернути стягнення на майно, що передано йому у довірчу власність. Приміром, якщо боржник протягом кількох років своєчасно повертав кредитору отримані за договором позики або кредитним договором кошти, але прострочив виконання зобов'язання по черговому платежу, то відповідно до положень ЦК України, як тільки строк прострочення перевищить 30 днів, на майно такого боржника може бути звернене стягнення. Таким чином, встановлені законом обмеження щодо можливої тривалості прострочення зобов'язання ставлять боржника у невідгідне становище і певним чином порушують його права, зважаючи на те, що стягнення може бути звернене на все майно довірчого засновника навіть у випадку невиконання або неналежного виконання останнім лише частини взятого ним на себе зобов'язання.

Наступний суттєвий недолік запровадження довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язань полягає у виникненні ризиків подолання мораторію на виселення з житла. Це твердження не є безпідставним, так як в статті 597-9 ЦК України прямо вказано на можливість виселення мешканців приміщення, що було об'єктом довірчої власності і на яке було звернене стягнення, у разі пред'явлення кредитором письмової вимоги звільнити таке приміщення [2]. Особи, до яких пред'явили таку вимогу, зобов'язані протягом 10 днів звільнити житлове приміщення, інакше довірчий власник має право звернутися з позовом до суду, щоб примусово виселити таких мешканців на підставі його рішення.

Варто зазначити, що у законі не містяться винятки щодо категорій осіб, яких не можна примусово виселити у порядку встановленому цією статтею. З цього виходить наступне: під час звернення стягнення на житлове приміщення

можуть бути виселені особи, які мають малолітніх дітей, групу інвалідності та стійку втрату працездатності, незважаючи на те, що зазначене житлове приміщення для них є єдиним можливим місцем проживання. Таким чином, це положення закону легалізує можливість порушення конституційного права особи на житло, пов'язаних з ним законних інтересів людини і громадянина, зокрема незахищених категорій населення, а також ігнорування соціальних гарантій, встановлених законом, для таких категорій осіб.

З огляду на вищезазначені ризики, пов'язані з запровадженням довірчої власності, виникають сумніви щодо ефективності застосування такого способу забезпечення виконання зобов'язань, а тому побоювання з приводу виникнення нових достатньо серйозних проблем у цій сфері. Отже, варто звернутися до першоджерел виникнення інституту довірчої власності, міжнародних стандартів щодо найбільш прийнятного врегулювання зазначеного питання, а також до зарубіжного досвіду його впровадження державами, для яких існування такого інституту не є характерним, щоб знайти відповіді на питання, що виникають у зв'язку з запровадженням інституту довірчої власності та його подальшим застосуванням на практиці.

Так, в Англії інститут трасту, який прийшов на зміну інституту “use” (довірчої власності), практично сформувався протягом XVI– XVII століть, після чого остаточно укорінився в загальному праві та на сьогодні майже не змінився. Тому наявні всі підстави вважати, що староанглійська теорія походження трасту та інституту довірчої власності як його прототипу в загальному праві є найбільш вдалою та історично обґрунтованою. Не зважаючи на те, що темпи розвитку інституту трасту достатньо високі, що пов'язано з динамічним середовищем правовідносин, в якому застосовується останній, проте існує усталена юридична конструкція, яка власне і зберігає зміст такого інституту [7, с. 143].

«Скелет» такої юридичної конструкції ще у 1910 році запропонував класик англійського права Ф. У. Мейтленд під час чергової спроби визначити поняття трасту через характеристику його обов'язкових складових, виокремивши наступні суттєві ознаки цього інституту [8, с. 42]:

1) довірчий власник зобов'язується використовувати надані йому права на користь іншої особи або для досягнення певної цілі;

2) боржник не може бути довірчим власником для його кредиторів, оскільки правова природа його обов'язків вчинити певні дії на користь кредитора має зовсім інший характер;

3) інститут трасту має спільні риси з інститутом передачі на відповідальне зберігання, проте їх не можна ототожнювати;

4) виконавець заповіту не є довірчим власником щодо спадкоємців;

5) основним предметом трасту мають бути немайнові права, зокрема персональне право, вигоди від контракту або борг.

Однак на цьому дослідження питання англо-американської моделі довірчої власності, так званого «трасту» (trust), не припинилось. Відтак, в середині 90-х років XX століття у своїй праці стосовно довірчої власності Р. Давід зазначає, що за загальним правилом траст встановлюється за наступною схемою: особа, що засновує довірчу власність (settlor of the trust), обумовлює, що деяке майно управлятиметься однією або декількома особами (trustees) на користь однієї або декількох осіб – бенефіціантів (cestuis que trust) [9, с. 236]

Отже, на підставі аналізу наукової літератури щодо становлення та розвитку довірчої власності, в подальшому трасту, можна дійти висновку, що інститут трасту, який виник на основі інституту довірчої власності, у зв'язку з динамічним розвитком останнього є більш характерним для загального права, основоположні засади якого кардинально відрізняються від засад континентального права. Як наслідок, запровадження в національну систему права України, яка тяжіє до романо-германської правової сім'ї, характерного для іншої правової сім'ї інституту викликає певні складнощі, не зважаючи на те, що це є вимушеною мірою згідно з соціально-економічними реаліями, що на сьогодні склалися в українському суспільстві.

Проте необхідність запровадження інституту довірчої власності виникла не лише в Україні, а й у низці інших країн Європи, через що задля усунення можливих викликів, пов'язаних з запровадженням цього інституту, Європейський Парламент та Рада Європейського Союзу ухвалили директиву 2002/47/ЄС «Про механізми

застосування фінансової застави», згідно з якою розроблено стандарти застосування механізмів фінансової застави [10]. За допомогою зазначеної директиви було здійснено адаптацію інституту довірчої власності як історично першої форми застави, що є інститутом загального права, до основоположних засад континентального права шляхом пошуку компромісних варіантів реалізації цього завдання.

Спираючись на цей документ, тотожний спосіб забезпечення зобов'язань під назвою «фідучіарний заклад» передбачено ст. 2011 Цивільного кодексу Франції, де зазначено, що такий засіб забезпечення зобов'язань є правочином, за допомогою якого один або декілька засновників передають майно, що вже існує, або таке, що буде придбано в майбутньому, або його частку, одному або декільком фідучіаріям, які відокремлюють його від власного майна для здійснення з обумовленою метою дій на користь одного або декількох бенефіціарієв [11].

Схожа модель правового регулювання довірчої власності застосовується також у Румунії, навіть визначення фідучії у Цивільному кодексі Румунії та Цивільному кодексі Франції майже ідентичні. Так, згідно зі ст. 773 ЦК Румунії, фідучія – це угода, за допомогою якої один або декілька засновників передають одне або декілька майнових прав, існуючих або таких, що виникнуть в майбутньому, одному або декільком фідучіаріям, які діють з певною метою на користь одного або декількох вигодонабувачів. Ці майнові права є автономними, відокремленими від інших майнових прав і обов'язків фідучіарія [12].

Таким чином, досвід запровадження інституту довірчої власності, правова природа якого не є характерною для системи права держави, що його запроваджує, з обов'язковою адаптацією зазначеного інституту до вимог національного права та законодавства такої держави вже існує. Окрім того, наявні стандарти запровадження інституту довірчої власності, які можуть слугувати рекомендаціями для успішної реалізації цього завдання, через що, враховуючи соціально-економічні реалії в Україні, про які йшлося вище, запозичення нового способу забезпечення виконання зобов'язань є необхідним.

Тому дискусії науковців щодо змін як до, так і після них, а також різні, достатньо суперечливі погляди юристів-практиків, які в подальшому будуть з цим працювати, беззаперечно заслуговують на увагу. Проте робити висновок про ефективність довірчої власності як способу забезпечення, її переваги в порівнянні з традиційними способами забезпечення виконання зобов'язань та недоліки, пов'язані з особливостями цього інституту, зарано, так як вони будуть мати вірогідний характер. Через це є сенс почекати появу судової практики, яка дозволить отримати більш точні підсумки щодо досліджуваної проблеми, зокрема ефективності, переваг та недоліків інституту довірчої власності.

Висновки. Відповідно до проведеного дослідження було встановлено причини запровадження інституту довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язань, визначено переваги і недоліки, а також можливі ризики, у переважній їх більшості для боржника, застосування такого способу забезпечення виконання зобов'язань, а також проаналізовано законодавство інших країн і механізм втілення цього інституту в різних правових системах.

Так, інститут довірчої власності покликаний максимально зберегти баланс між інтересами кредитора та боржника, щоб довірчий власник отримав надійні гарантії належного виконання зобов'язання, а довірчий засновник не потрапив в обтяжливе становище. Це зумовлюється тим, що у разі порушення боржником своїх обов'язків кредитор ініціює процедуру звернення стягнення на майно значно простіше, аніж звернення стягнення на заставлене майно. У свою чергу, майно боржника переходить не у власність кредитора, а у довірчу власність, остання передбачає виникнення речового права у довірчого власника, але все одно таке право є обмеженим та має припинитися у момент повного виконання довірчим засновником своїх обов'язків за договором позики або кредитним договором. Окрім того, умови договорів позики та кредитних договорів, виконання яких забезпечено довірчою власністю, можуть бути більш вигідними, так як такий спосіб забезпечення виконання зобов'язань більш надійний, що безумовно позитивно вплине на розвиток бізнесу в Україні, а тому і на економіку держави в цілому.

Проте, у ході дослідження було виявлено низку недоліків довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язань та пов'язаних з ними ризиків. Наприклад, поява нових корупційних схем, суперечності з нормами житлового законодавства, зокрема проблема забезпечення непорушності права на житло, а також соціальних гарантій незахищених категорій осіб у зв'язку з їх примусовим виселенням у випадку звернення стягнення на житлові приміщення, в яких вони мешкають, занадто короткі строки можливого прострочення виконання зобов'язання у порівнянні з негативними наслідками, що настануть для боржника у випадку такого прострочення тощо.

Наявність суперечностей у нормативній базі та проблем застосування інституту довірчої

власності на практиці, перш за все, пов'язана з механічним впровадженням цього інституту в національну правову систему. Так як для максимально ефективного запровадження змін з незначним відсотком можливих ризиків такого запровадження необхідно адаптувати до традицій національного законодавства з урахуванням особливостей правової сім'ї, до якої належить Україна, норми, що регламентують використання цього способу забезпечення виконання зобов'язань.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні: закон України від 20 вересня 2019 № 132-IX // Урядовий кур'єр. – 2019. – № 197. – 16 жовтня.
2. Цивільний кодекс України: за станом на 28 лист. 2019 р. // Голос України. – 2019. – № 227.
3. Буяджи Г. В. Фідуціарний заклад як вид забезпечення зобов'язань: поняття, особливості, доцільність / Г. В. Буяджи // Підприємництво, господарство і право. – 2018. – № 4. – С. 21–27
4. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні. Пояснювальна записка від 29.08.2019. / Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66289.
5. Тетеря І. Право довірчої власності. Які наслідки для громадян та бізнесу [Електронний ресурс] / І. Тетеря // Бізнес Цензор. – 2019. – Режим доступу : https://biz.censor.net.ua/columns/3156278/pravo_dovrcho_vlasnost_yak_naslcki_dlya_gromadyan_ta_bznesu.
6. Спиридонова К. Довірча власність як новий спосіб забезпечення виконання зобов'язань [Електронний ресурс] / К. Спиридонова // Юридичний журнал femida.ua. – 2019. – Режим доступу : <https://femida.ua/advice/dovircha-vlasnist-yak-novuj-sposib/>.
7. Плиска Ю. В. Процес імплементації трасту в законодавство України: реалії та правова необхідність / Ю. В. Плиска // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. – 2019. – № 55. – С. 143-145
8. Maitland F. W. Equity. Also the Forms of Action at Common Law / Edited by A. N. Chaytor and W. J. Whittaker // Cambridge University Press. – 1910. – P. 44–50
9. Давид Р. Основные правовые системы современности / Р. Давид, К. Жоффре-Спинози. Пер. с фр. В. А. Туманова // М. : Междунар. отношения. – 1996. – С. 256-257
10. Про механізми застосування фінансової застави : Директива Європейського Парламенту і Ради Європейського Союзу № 2002/47/ЄС від 06 червня 2002 р. // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2004 р. – № 1.
11. Le code civil des Français [Електронний ресурс] – An XII. 1804. – Режим доступу : <http://droit-finances.commentcamarche.net/legifrance/38-code-civil/>.
12. Codul civil al României [Електронний ресурс] 10 martie 2009. – Режим доступу : <https://wolterskluwer.ro/noul-cod-civil-2019-art-2-obiectul-si-continutul-codului-civil/>.

References:

1. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo stymuliuvannia investytsiinoi diialnosti v Ukraini: zakon Ukrainy vid 20 veresnia 2019 № 132-IX // Uriadovi kurier. – 2019. – No. 197. – 16 zhovtnia.
2. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: za stanom na 28 lyst. 2019 r. // Holos Ukrainy. – 2019. – No. 227.
3. Buiadzhy H. V. Fidutsiarnyi zaklad yak vyd zabezpechennia zobov'iazan: poniattia, osoblyvosti, dotsilnist / H. V. Buiadzhy // Pidprijemnytstvo, gospodarstvo i pravo. – 2018. – No. 4. – Pp. 21–27
4. Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo stymuliuvannia investytsiinoi diialnosti v Ukraini. Poiasniuvalna zapyska vid 29.08.2019. / Ofitsiyni veb-portal Verkhovnoi Rady Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66289.
5. Teteria I. Pravo dovirchoi vlasnosti. Yaki naslidky dlia hromadian ta biznesu [Elektronnyi resurs] / I. Teteria // Biznes Tsenzor. – 2019. – Rezhym dostupu : https://biz.censor.net.ua/columns/3156278/pravo_dovircho_vlasnost_yak_nasldki_dlya_gromadyan_ta_bznesu.
6. K. Spirydonova, Dovircha vlasnist yak novyi sposib zabezpechennia vykonannia zobov'iazan [Elektronnyi resurs] / K. Spirydonova // Yurydychnyi zhurnal femida.ua. – 2019. – Rezhym dostupu : <https://femida.ua/advice/dovircha-vlasnist-yak-novyj-sposib/>.
7. Yu. V. Plyska, Protses implementatsii trastu v zakonodavstvo Ukrainy: realii ta pravova neobkhidnist / Yu. V. Plyska // Naukovi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Pravo. – 2019. – No. 55. – Pp. 143-145
8. F. W. Maitland, Equity. Also the Forms of Action at Common Law / Edited by A. H. Chaytor and W. J. Whittaker // Cambridge University Press. – 1910. – Pp. 44–50.
9. R. Davyd, Osnovnie pravovie systemi sovremennosty / R. Davyd, K. Zhoffre-Spynozy. Per. s fr. V. A. Tumanova // M. : Mezhdunar. otnosheniya. – 1996. – Pp. 256-257.
10. Pro mekhanizmy zastosuvannia finansovoi zastavy : Dyrektyva Yevropeiskoho Parlamentu i Rady Yevropeiskoho Soiuzu No. 2002/47/IeS vid 06 chervnia 2002 r. // Zakonodavchi i normatyvni akty z bankivskoi diialnosti. – 2004 r. – No. 1.
11. Le code civil des Français [Elektronnyi resurs] – An XII. 1804. – Rezhym dostupu : <http://droit-finances.commentcamarche.net/legifrance/38-code-civil/>.
12. Codul civil al României [Elektronnyi resurs] 10 martie 2009. – Rezhym dostupu : <https://wolterskluwer.ro/noul-cod-civil-2019-art-2-obiectul-si-continutul-codului-civil/>.